

Archeologienota

Roeselare, GOG Bergmolenbeek

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Overzicht maatregelen	1
3	Gemotiveerd advies.....	2
3.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	<i>2</i>
3.2	<i>Waardering archeologische vindplaatsen</i>	<i>2</i>
3.3	<i>Impactbepaling</i>	<i>2</i>
3.3.1	Algemeen	2
3.3.2	Impactanalyse.....	2
3.4	<i>Bepalingen van de maatregelen.....</i>	<i>3</i>
3.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek.....	3
3.4.2	Volledigheid van het vooronderzoek.....	3
3.4.3	Keuze verder vooronderzoek.....	4
4	Programma van Maatregelen	5
4.1	<i>Administratieve gegevens advieszone.....</i>	<i>5</i>
4.2	<i>Onderzoeksopdracht</i>	<i>5</i>
4.2.1	Afbakening onderzoeksterrein	5
4.2.2	Onderzoeksdoelstellingen	6
4.2.3	Onderzoeksvragen	6
4.3	<i>Maatregelen proefsleuvenonderzoek</i>	<i>7</i>
4.3.1	Methoden en technieken	7
4.3.2	Eventuele afwijkende methodiek.....	8
4.4	<i>Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk</i>	<i>8</i>
4.5	<i>Potentieel vervolgtraject na archeologisch vooronderzoek</i>	<i>9</i>
5	Lijsten	10
5.1	<i>Plannenlijst</i>	<i>10</i>
5.2	<i>Tabellenlijst.....</i>	<i>10</i>
6	Bibliografie.....	11

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Roeselare, GOG Bergmolenbeek
Ligging	Moorseelsesteenweg 32, 8800 Rumbeke (Roeselare)
Kadaster	Gemeente Roeselare/Rumbeke, Afdeling 8, Sectie B, Percelen 1614A, 1608E, 1607E, 1611A, 1610A, 1609, 1607D, 1569C, 1569B
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0663
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2023G62) Landschappelijk bodemonderzoek (2023G63)
Bewaarplaats archief	N.v.t.

Actoren

Auteur	Kirsten Note, Leonard Dewaele
Betrokken actoren	Kirsten Note Charlotte Desmet Leonard Dewaele Adonis Wardeh
Betrokken derden	N.v.t.

Plangebied

Oppervlakte plangebied	15598 m ²
Oppervlakte advieszone	15598 m ²
Kartering gewestplan	0900 (Agrarische gebieden)

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹, tenzij anders vermeld.

2 Overzicht maatregelen

ADVIES	OPPERVLAK AANTAL	/	TIJDSTIP	VOORWAARDE
PROEFSLEUVEN/- PUTTEN	CA. 12,5% 15.598 M ²	VAN	NA AKTENAME VAN DE ARCHEOLOGIENOTA	AKTENAME

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

3 Gemotiveerd advies

3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van de resultaten van het assessmentonderzoek kan al een eerste inschatting gemaakt worden van een datering van het plangebied. Aan de hand van de cartografische bronnen en de CAI-kaart kan aangetoond worden dat er een indicatie is voor menselijke aanwezigheid in de omgeving van het plangebied in het verleden.

Het plangebied behoort tot Roeselare, welke is ontstaan op het kruispunt van twee Romeinse heerbanen: de weg Bavay-Rijsel-Menen-Roeselare-Brugge-Aardenburg en de weg Doornik-Kortrijk-Wijnendale-Oudenburg. De geschreven geschiedenis begon wanneer Roeselare in 822 voor het eerst vermeld werd als “Roslar”. Voor de oudere periodes is er weinig informatie voorhanden, maar een opgraving 600 m ten noorden bracht materiaal van de prehistorie tot nieuwe tijd aan het licht.

3.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische of archeologische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. Op basis van de omliggende CAI-waarden en de historische bronnen kan echter wel een middelhoge tot hoge verwachting worden gesteld voor het hele plangebied, en dit vanaf de prehistorie tot de nieuwe tijd.

3.3 Impactbepaling

3.3.1 Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de aanleg van een bufferbekken en een poel en omliggende taluds. Er wordt ook een fiets- en wandelpad aangelegd. De Bergmolenbeek wordt meer naar het noorden verlegd. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

3.3.2 Impactanalyse

Op zijn breedste punt is het bufferbekken ca. 75,00m breed. Voor de aanleg van het bufferbekken wordt enkel de aarde afgescheept en getransporteerd om de stortplaats te gaan hergebruiken. Op zijn diepste punt is de bodem gelegen op ca. 2,25 m onder het huidige maaiveld. De oppervlakte van het bufferbekken (slikgebied) bedraagt ca. 7.900 m². In het noorden van het bufferbekken wordt de reeds verlegde Bergmolenbeek geïntegreerd. De Bergmolenbeek loopt verder in een buis onder de Babilliestraat en dan wordt er in het eerder aangelegde bufferbekken een meanderende beek aangelegd. De beek vindt uiteindelijk aansluiting op de reeds ingekokerde Bergmolenbeek.

3.4 Bepalingen van de maatregelen

3.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

De resultaten van het landschappelijk booronderzoek hebben aangetoond dat de bodemprofielen in het plangebied bodemkundig overwegend weinig variëren en meestal AC-profielen zijn. Uitzondering is het zuidoosten van het plangebied, waar enkele podzols en een begraven geoxideerde stabilisatiehorizont waargenomen zijn. De lithologie suggereert dat de quartaire sedimenten over het centrale en noordelijke deel van het plangebied een dun eolisch en/of colluviaal pakket vormen op de tertiaire basis. Meer naar het zuidwesten en zuidoosten toe, is het quartaire pakket dikker en grover, wijzend een colluviale afzettingsgeschiedenis, of als fluviaatiele afzettingen, afgezet door de Bergmolenbeek. Het landschap waarin de bodemvormende sedimenten afgezet werden, was dus niet ideaal voor langdurige, stabiele, menselijke activiteit tijdens de steentijdperiode en in situ bewaring van vindplaatsen uit die tijd is dan ook niet te verwachten.

De kans op het aantreffen van archeologie onder de vorm van grondsporen in de advieszone is reëel. Archeologisch relevante niveaus bevinden zich in ieder boorpunt aan de bovengrens van de moederbodem. Dat niveau bevindt zich in het grootste deel van het plangebied rond de 30-35 cm onder het huidige maaiveld.

Proefsleuvenonderzoek (voor grondsporen) over de ganse advieszone wordt aangeraden.

3.4.2 Volledigheid van het vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek in de vorm van bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek² is verder vooronderzoek aangewezen.

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3.4.3 Keuze verder vooronderzoek

Tabel 1: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode.

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	JA	JA	JA	JA	HET POTENTIEEL OP SITES MET GRONDSPOREN IS REËL. ER WERD NAMELIJK EEN POTENTIEEL ARCHEOLOGISCH RELEVANT NIVEAU AANGETROFFEN DAT BEDREIGD WORDT DOOR DE GEPLANDE INGEPEN. EXTRA AANDACHT DIENT GEGEVEN TE WORDEN AAN HET ZUIDOOSTELIJK DEEL VAN HET PLANGEBIED.

De kans op het aantreffen van archeologie onder de vorm van grondsporen in de advieszone is reëel. Archeologisch relevante niveaus bevinden zich in ieder boorpunt aan de bovengrens van de moederbodem. Dat niveau bevindt zich in het grootste deel van het plangebied rond de 30-35 cm onder het huidige maaiveld.

Proefsleuvenonderzoek (voor grondsporen) wordt in het kader van de geplande werken, die dieper reiken dan de bouwvoor, over de ganse advieszone aangeraden.

4 Programma van Maatregelen

4.1 Administratieve gegevens advieszone

Naam site	Roeselare, GOG Bergmolenbeek		
Ligging	Moorseelsesteenweg 32, 8800 Rumbeke (Roeselare)		
Kadaster	Gemeente Roeselare/Rumbeke, Afdeling 8, Sectie B, Percelen 1614A, 1608E, 1607E, 1611A, 1610A, 1609, 1607D, 1569C, 1569B		
Coördinaten	Noordwest:	x: 62668,99	y: 179226,29
	Noordoost:	x: 62972,44	y: 179226,29
	Zuidwest:	x: 62668,99	y: 179108,21
	Zuidoost:	x: 62972,44	y: 179108,21
Oppervlakte advieszone	15.598 m ²		

4.2 Onderzoeksoopdracht

4.2.1 Afbakening onderzoeksterrein

Proefsleuvenonderzoek (voor grondsporen) over de ganse advieszone wordt aangeraden.

Plan 1: Advieszone voor verder onderzoek in de vorm van proefsleuven (digitaal; 1:1; 31.08.2023).

4.2.2 Onderzoeksdoelstellingen

De doelstellingen van het verder vooronderzoek zijn dezelfde als de algemene doelstellingen van het vooronderzoek, zijnde het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken.

4.2.3 Onderzoeksvragen

Sporenbestand (proefsleuven)

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Verder archeologisch onderzoek

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - o Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - o Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

4.3 Maatregelen proefsleuvenonderzoek

4.3.1 Methoden en technieken

Algemene bepalingen

Voor de algemene bepalingen aangaande de uitvoering van proefsleuvenonderzoek wordt verwezen naar de relevante hoofdstukken in de Code van Goede Praktijk.

Specifieke methodologie

Inplanting proefsleuven

De methode van parallelle proefsleuven wordt gebruikt. Over het terrein worden systematisch parallelle proefsleuven van ca. 1,80 - 2 m breed aangelegd met een tussenafstand van maximaal 15 meter. De precieze locatie van bijkomende kijkvensters bij deze proefsleuven is vrij te bepalen op basis van het aangetroffen sporenbestand.

Oppervlakte en dekkingsgraad onderzoek

Er wordt 803 lopende meter proefsleuven ingepland, goed voor 1.446 m² onderzochte oppervlakte. Het totale terrein is 15.598 m² groot. Op deze manier wordt met de proefsleuven 10 % van het terrein onderzocht. De bedoeling is om met de proefsleuven en de kijkvensters ca. 12,5% van het terrein te onderzoeken.

Selectie vondsten

Alle vondsten die tijdens de aanleg van de proefsleuven en het opschaven, couperen en afwerken van de sporen worden aangetroffen, worden verzameld en geregistreerd. Bij relevante archeologische sporen of bodemeenheden wordt daarenboven actief op zoek gegaan naar vondsten. Enkel in sporen met een duidelijk recente ouderdom worden niet alle vondsten systematisch ingezameld.

Staalname

Er worden in regel geen stalen genomen tijdens het onderzoek. Enkel gevoelige en relevante archeologische sporen of bodemeenheden worden indien gewenst bemonsterd. Deze bemonstering kadert echter niet binnen het beantwoorden van de onderzoeksvraagstelling zoals geformuleerd in de onderzoeksvragen. Dergelijke staalname en mogelijke verdere analyse van deze stalen dient dan ook bijkomend gemotiveerd te worden en gekaderd te worden binnen bijkomende onderzoeksvragen.

Referentieprofielen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek worden profielen geregistreerd, teneinde een zo representatief mogelijk beeld te bekomen van de bodemkundige en quartairgeologische opbouw van het plangebied. Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden worden deze profielen gelijkmatig over de hele site verspreid. Indien de veldwerkleider het noodzakelijk acht, of wanneer een afwijkende bodemopbouw wordt waargenomen wordt een representatieve selectie als referentieprofiel beschreven. Deze worden per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven. Belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, oxidoreductie, kalkgehalte, biologische processen, chemische processen, mineralogische processen en bodemhorizonten werden gedetermineerd en beschreven. De beschrijving van de profielen gebeurde conform de FAO guidelines for soil

description en de Code van Goede Praktijk. De aangetroffen bodems worden gedetermineerd conform het Belgisch bodemclassificatiesysteem.

Plan 2: Inplanting proefsleuven (digitaal; 1:1; 31.08.2023).

4.3.2 Eventuele afwijkende methodiek

In regel wordt het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. Indien bepaalde omstandigheden een afwijkende methodologie of techniek vereisen, wordt dit door de erkende archeoloog gemotiveerd in de nota.

4.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Mochten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

4.5 Potentieel vervolgtraject na archeologisch vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek zijn diverse vervolgstappen mogelijk:

- Vrijgave

Wanneer het archeologisch potentieel van het terrein volledig behaald werd, kan een vrijgave geadviseerd worden. Er is in dit geval in het kader van de geplande werken geen bijkomende kenniswinst te behalen door middel van verder onderzoek.

- Opgraving

Wanneer nog kennisvermeerdering mogelijk is na het reeds uitgevoerde vooronderzoek, is verder onderzoek nuttig. De vastgestelde archeologisch waardevolle zones van het plangebied zullen geadviseerd worden voor opgraving, wanneer deze verstoord zullen worden bij de uitvoering van de geplande werken. De rapportage hiervan en het natuurwetenschappelijk onderzoek na afloop van de opgraving maakt deel uit van het archeologisch traject.

- Behoud in situ

Behoud in situ kan plaatsvinden wanneer de geplande werken de aanwezige waardevolle archeologisch resten niet bedreigen of in zulke mate kunnen aangepast worden, zodanig dat dit behoud kan gegarandeerd worden. Het advies voor behoud in situ omvat een duidelijke beschrijving van de maatregelen die hiervoor noodzakelijk zijn.

- Een combinatie van voorgaande opties

Het plangebied kan opgedeeld worden in zones, waarbinnen verschillende van bovenstaande adviezen van toepassing zijn. De opdeling wordt in het eindadvies duidelijk opgemaakt en in kaart gebracht en een programma van maatregelen voor elk van deze zones wordt opgesteld.

De keuze van het vervolgtraject wordt op basis van al het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek gemaakt, beschreven en gemotiveerd in de nota, die in akte genomen dient te worden. Indien uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem blijkt dat een opgraving noodzakelijk is, dient dus rekening gehouden te worden met de uitvoering van deze opgraving, alsook de uitwerking van de opgravingsresultaten, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie en restauratie. De specifieke invulling van de uitwerking van de opgravingsresultaten, van het natuurwetenschappelijk onderzoek en van de conservatie en restauratie zullen in het programma van maatregelen van de nota van het onderzoek in uitgesteld traject worden vastgelegd. Verder onderzoek in de vorm van een opgraving kan pas uitgevoerd worden, wanneer de vergunning voor de geplande werken verleend werd en na het uitvoeren van de melding aanvang onderzoek door de erkende archeoloog.

5 Lijsten

5.1 Plannenlijst

Plan 1: Advieszone voor verder onderzoek in de vorm van proefsleuven (digitaal; 1:1; 31.08.2023).	5
Plan 2: Inplanting proefsleuven (digitaal; 1:1; 31.08.2023).....	8

5.2 Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode.....	4
--	---

6 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.
- DE BIE, M., 1999. Extensieve prospectie op de Meirberg te Meer & Opgraving van Meer 5 en Meer 6 (Oud-Mesolithicum). *Notae Praehistoricae*, 19, pp.69-70.
- CROMBÉ, P., 2006. The Wetlands of Sandy Flanders (Northwest Belgium): Potentials and prospects for prehistoric research and management. *Nederlandse Archeologische Rapporten*, 31, pp.41-54.
- CROMBÉ, P., PERDAEN, Y. & SERGANT, J., 2003. The wetland site of Verrebroek (Flanders, Belgium): spatial organisation of an extensive Early Mesolithic settlement. In A. LARSSON, L., KINDGREN, H., KNUTSSON, K., LOEFFLER, D., ÅKERLUND, ed. *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe*. Stockholm, pp. 205-215.
- DEPRAETERE, D., DE BIE, M. & VAN GILS, M., 2007. Opgraving van de vroegmesolithische locus 7 te Meer-Meirberg (prov. Antwerpen). *Notae Praehistoricae*, 27, pp.83-87.
- DEPRAETERE, D., VAN GILS, M. & DE BIE, M., 2008. *Aanvullend archeologisch waarderingsonderzoek op het steentijdmonument Meer-Meirberg (Hoogstraten) en opgraving van de vroegmesolithische locus 7*, Brussel.
- LOUWAGIE, G., NOENS, G. & DEVOS, Y., 2005. *Onderzoek van het bodemmilieu in functie van het fysisch-chemisch kwantificeren van de effecten van grondgebruik en beheer op archeologische bodemsporen in Vlaanderen*, Gent.
- PERDAEN, Y. et al., 2011. Op zoek naar prehistorische resten in de wetlands van de Sigmacluster Kalkense Meersen. Prospectief en evaluerend archeologisch onderzoek in het gebied Wijmeers 2, zone D/E (Wichelen, prov. Oost-Vl.). *Relicta - Archeologie, Monumenten- & Landschapsonderzoek in Vlaanderen* 8, 8, pp.9-45.
- TOL, A.J. et al., 2004. *Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie*, Amsterdam (RAAP-rapport 1000),